

ЭХ, НИЯРАЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ХАМГААЛАХ ЦОГЦ АРГА ХЭМЖЭЭ: ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ, ЦААШДЫН ЗОРИЛТ

Э.БАТШУГАР
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД

2026.04.24

Монгол Улсын хүн
амын хоол тэжээлийн
байдал 2024 онь
Үндэсний судалгаа

4

Э

ЭХ, НЯРАЙН
ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1

Дэлхийн тогтвортой
хөгжлийн зорилт
2030

2

Алсын харса
2050

- Эхийн эндэгдэл 70 ↓
- Нярайн эндэгдлийн түвшинг **12**
- Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшинг **25**
- Нялхас, 5 хүртэлх насны хүүхдийн сэргийлж болох эндэгдлийг **тэглэх**

2030 он гэхэд төрөлтийн нийлбэр
коэффициентийг 3.3 хүртэл өсгөж, эхийн эндэгдлийг
100,000 амьд төрөлтөд 15, нялхсын эндэгдлийг
1000 амьд төрөлтөд 8 хүртэл бууруулна.

2 Алсын хараа
2050

ЭХ, НЯРАЙН
ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

3

Монгол Улсын Засгийн газрын
2024-2028 оны үйл
ажиллагааны хөтөлбөрийг
хэрэгжүүлэх арга хэмжээний
төлөвлөгөө

4
Монгол Улс
амьын хоол тэ
байдал 202
Үндэсний су

2.1.1 Эх, хүүхэд нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд
арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулж,
хэрэгжүүлэхээр тусгасан.

2

ЭХ, НЯРАЙН
ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

Монгол Улсын Засгийн Газар
2024-2028 оны
үйл ажиллагааны
хөтөлбөрийг хэрэгж
арга хэмжээний
төлөвлөгөө

3

4

Эх, хүүхэд нөхөн
үржихүйн эрүүл мэнд
арга хэмжээний
төлөвлөгөө 2025-2028

1
Дэлхийн тогтвор
хөгжлийн зорилго
2030

- Эхийн эндэгдлийн харьцааг 100,000 амьд төрөлтөд 19.9 хүртэл бууруулна.
- 2. Нярайн эндэгдлийн түвшинг 1000 амьд төрөлтөд 7.1 хүртэл бууруулна.
- 3. Нялхсын эндэгдлийн түвшинг 1000 амьд төрөлтөд 8.7 хүртэл бууруулна.
- 4. Тав хүртэл насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшинг 1000 амьд төрөлтөд 14.7 хүртэл бууруулна.

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

ЭХ, НЯРАЙН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

дэлгэрэнгүй

ᠡᠬᠡ ᠨᠢᠷᠠᠢᠨ ᠦᠨᠦ᠋᠋ᠭᠢᠨ
ᠪᠠᠶᠢᠳᠠᠯ

ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ (2021-2025 он)

Амаржсан эх

Амьд төрөлт

Амьгүй төрөлт

Эхийн ноцтой
хүндрэл

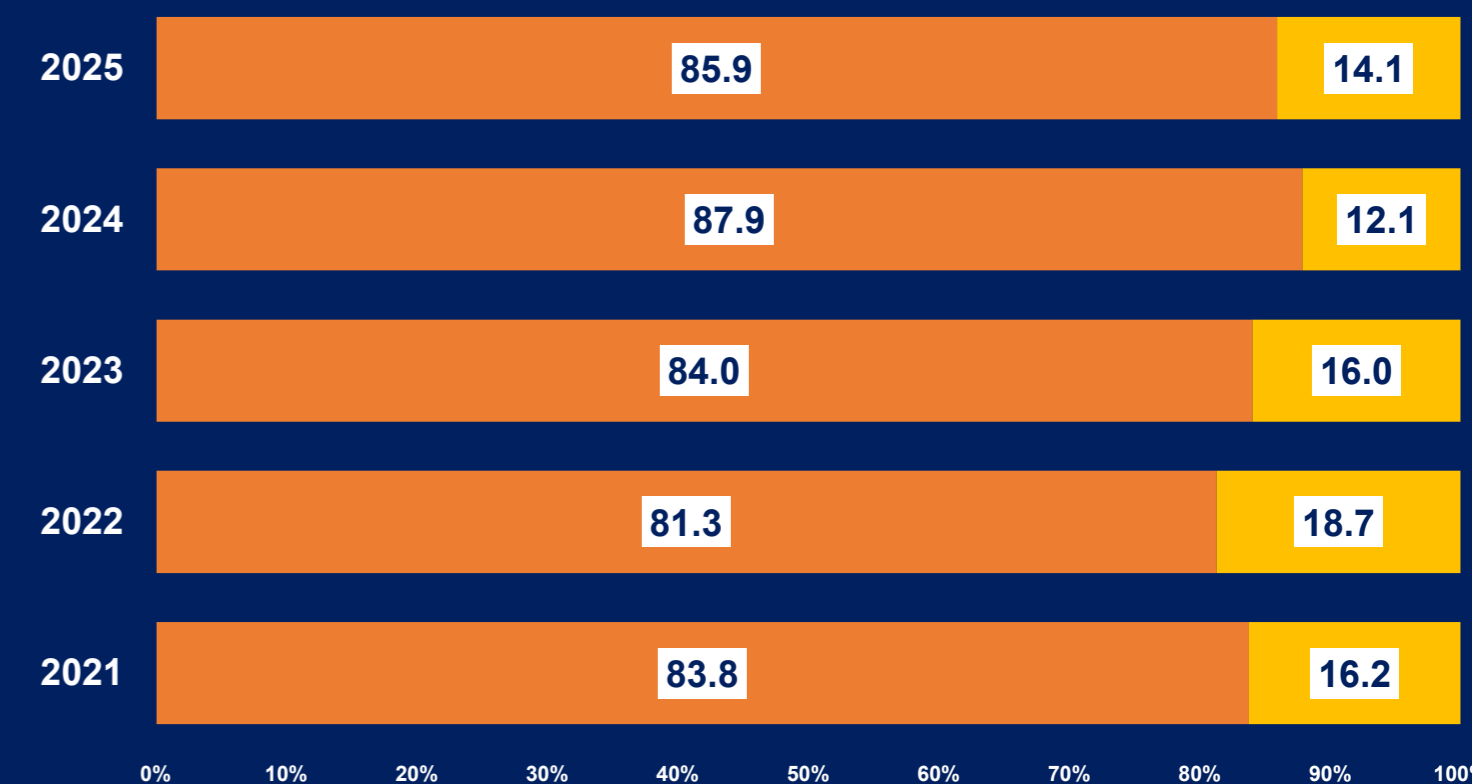
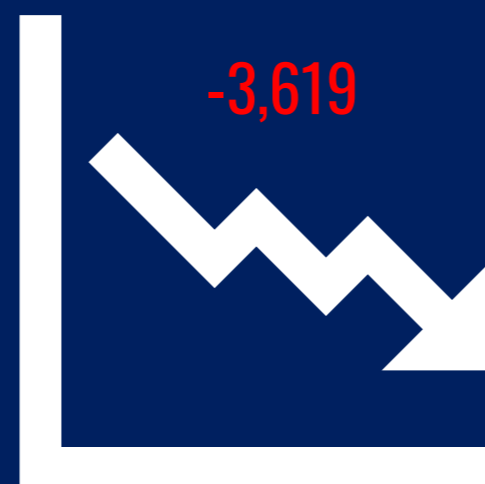
Эхийн эндэгдэл

Тав хүртэлх насны
хүүхдийн эндэгдэл

2021	2022	2023	2024	2025
71166	65098	63915	57319	53716

2021	2022	2023	2024	2025
71659	65586	64306	57756	54137

2021	2022	2023	2024	2025
401	353	351	297	256

■ Антенатал

■ Интранатал

ЭХ, ХҮҮХДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ (2021-2025 он)

Амаржсан эх

Амьд төрөлт

Эхийн ноцтой
хүндрэл

Эхийн эндэгдэл

Нялхасын эндэгдэл

2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
161	189	215	185	141	68	23	17	13	17
2.2	2.9	3.3	3.2	2.6	94.9	35.1	26.4	22.5	31.4

Эхийн ноцтой хүндрэл, эхийн эндэгдэл тогтвортой буураагүй.

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2021	2022	2023	2024	2025
Нярайн эндэгдэл (0-28 хоног)	591	510	496	431	460
Нярайн эндэгдлийн түвшин	8.2	7.8	7.7	7.5	8.5
Нярайн эрт үеийн эндэгдэл (0-6 хоног)	452	365	326	281	317
Нярайн эрт үеийн эндэгдлийн түвшин	6.3	5.6	5.1	4.9	5.9
Нярайн хожуу үеийн эндэгдэл (7-28 хоног)	139	145	170	150	143
Нярайн хожуу үеийн эндэгдлийн түвшин	1.9	2.2	2.6	2.6	2.6
Нялхсын эндэгдэл (0-364 хоног)	829	814	793	702	738
Нялхсын эндэгдлийн түвшин	11.6	12.4	12.3	12.2	13.6

Төрөлт буурсан ч эх, хүүхдийн эндэгдэл өссөн.

ЖИРЭМСНИЙ ХЯНАЛТ, ЭХИЙН ЭНДЭГДЭЛ, 2025 ОН

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

Жирэмсний хяналт
53799 эмэгтэй

Амаржсан эх 53716

Эхийн эндэгдэл 17

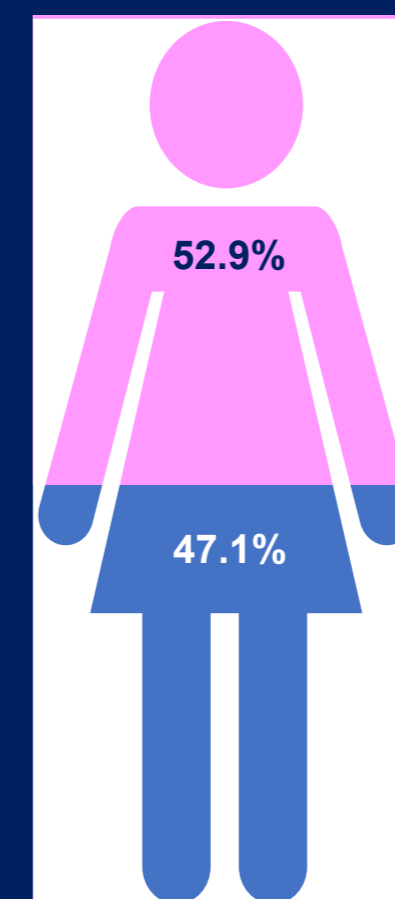
93.2% (n=50122) нь эхний 3 сартай
жирэмсний эрт үед орсон.

6.8% (n=3657) жирэмсний хожуу хугацаанд
буюу 4 -өөс дээш сартай орсон.

Хяналтад орсон-8
Жирэмсний эрт хугацаанд-7
Жирэмсний хожуу хугацаанд-1

ХЯНАЛТАД ОРООГҮЙ-9

2025 ОНД ЭНДСЭН ЭХИЙН ХЯНАЛТ

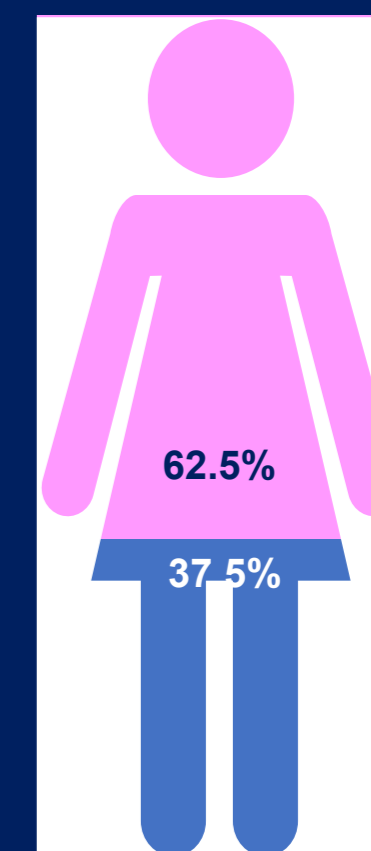

ХЯНАЛТАД
ОРООГҮЙ

ХЯНАЛТАД
ОРСОН

БҮРЭН
ХАМРАГДСАН

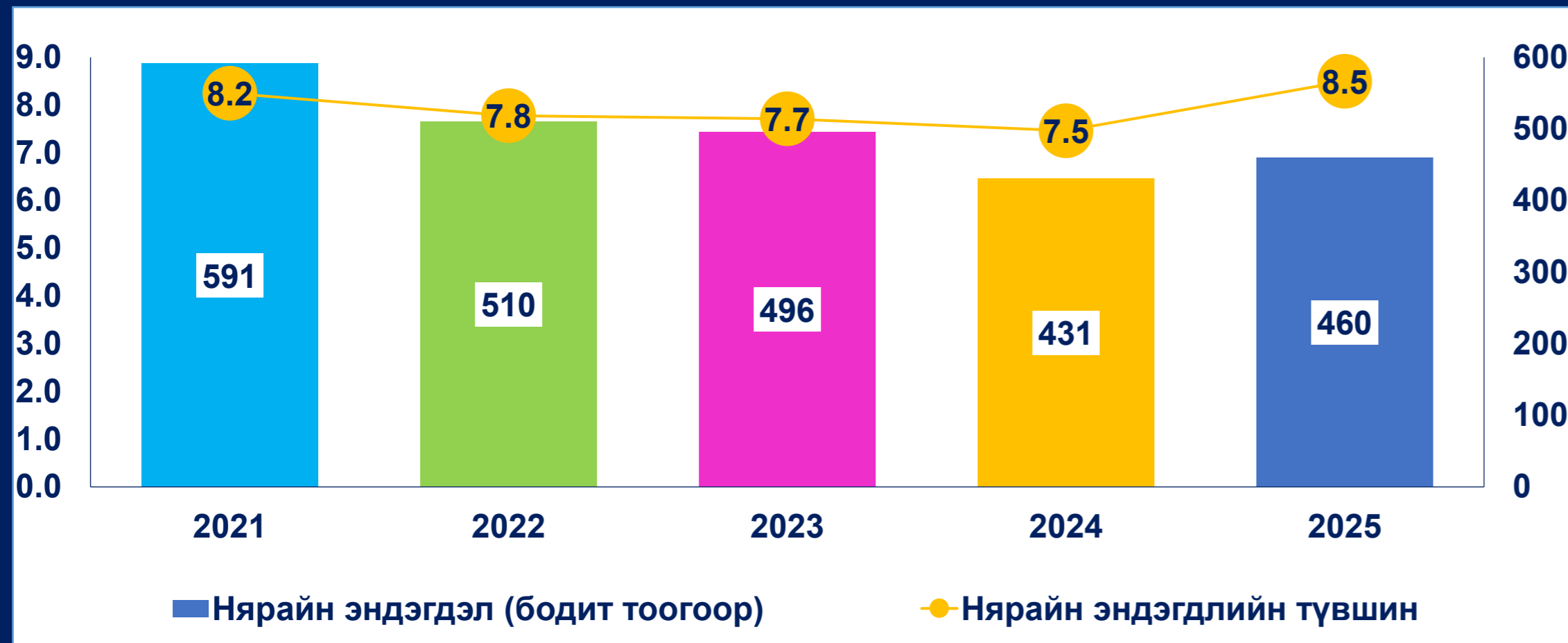
БҮРЭН БУС
ХАМРАГДСАН

НЯРАЙН ЭНДЭГДЭЛ, 2021-2025

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

**2025
ОНД**

Амьсгалын
гачаал
30%

Тархины
хүчилтөрөгчийн
дутагдал
26.5%

Төрөлхийн
хөгжлийн гажиг
14.8%

Уушгины
хатгалгаа
5.2%

№	ШАЛТГААН	2021	2022	2023	2024	2025
1	Амьсгалын гачаал	200 33.8	138 27.1	122 24.6	106 24.6	138 30.0
2	Тархины хүчилтөрөгчийн дутагдал	124 21.0	90 17.6	113 22.8	105 24.4	122 26.5
3	Төрөлхийн хөгжлийн гажиг	65 11.0	77 15.1	60 12.1	54 12.5	68 14.8
4	Төрөх үеийн бүтэлт	43 7.3	47 9.2	41 8.3	36 8.4	24 5.2
5	Уушгины хатгалгаа	30 5.1	25 4.9	30 6.0	29 6.7	26 5.7
6	Үжил	27 4.6	18 3.5	25 5.0	22 5.1	23 5.0
7	Бусад	28 4.7	42 8.2	48 9.7	18 4.2	15 3.3
8	Хахах хам шинж	16 2.7	10 2.0	12 2.4	13 3.0	9 2.0
9	Осол гэмтэл	10 1.7	4 0.8	5 1.0	13 3.0	7 1.5
10	Гавал доторх цус харвалт	5 0.8	9 1.8	12 2.4	11 2.6	
11	Эх доторх халдвар	25 4.2	33 6.5	15 3.0	9 2.1	19 4.1
12	Гэнэтийн үхлийн хам шинж	5 0.8	5 1.0	7 1.4	9 2.1	2 0.4
13	Төрөхийн гэмтэл	11 1.9	9 1.8	5 1.0	3 0.7	5 1.1
14	Ургийн усан хаван	1 0.2	1 0.2	1 0.2	3 0.7	2 0.4
15	Хавдар	1 0.2	2 0.4			
БҮГД		591 100.0	510 100.0	496 100.0	431 100.0	460 100.0

Нярайн тусламж, үйлчилгээ

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

УРГИЙН ХРОМОСЫН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ-2014-2025

- Эхийн нас 35-аас дээш
- Хэт авиан шинжилгээнд ургийн хөгжлийн гажиг оношлогдсон (тухайн жирэмсний явцад)
- Өмнө нь хромосомын эмгэгтэй хүүхэд төрүүлж байсан
- Гэрийн бүлийн гишүүдэд хромосомын эмгэгтэй хүн

2014-2025 он

Шинжилгээ хийсэн жирэмсэн эмэгтэй-44540

Хромосомын шинжилгээ-2428

Хромосомын өвчин-402

ЭМС-ын 2025 оны А/04 тушаал

- Жирэмсний хяналтын товлот хугацаанд эмэгтэй бүрт хийнэ.
- Гурван үе шаттай: I үе шатанд жирэмсэн бүх эмэгтэйд эхний гурван сарын нийлмэл илрүүлэг шинжилгээ, II ба III үе шатны шинжилгээг заалтаар төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэгт хийнэ.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	НИЙТ
ПРЕНАТАЛ ОНОШИЛГООНЫ ТОО	17	71	64	146	227	351	295	175	335	298	262	187	2428
1 Дауны хамшинж	3	5	6	9	17	20	23	19	20	20	18	18	178
2 Эдвардсын хамшинж	2	4	6	8	10	3	7	9	6	5	5	10	75
3 Патаугийн хамшинж	-	1	-	3	-	0	0	1	0	2	3	0	10
4 Тернерийн хамшинж	1	-	2	1	4	3	4	0	2	1	0	1	19
5 Бусад бүтцийн өөрчлөлт	-	3	3	3	3	3	1	2	6	5	2	2	33
6 Бусад хромосомын трисоми өөрчлөлт	-	-	-	-	2	3	4	0	5	1	3	0	18
7 Гетерохроматин вариант	-	-	-	-	-	5	7	4	13	5	13	22	69
ХРОМОСОМЫН ЭМГЭГ ИЛЭРСЭН:	6	13	17	24	36	37	46	35	52	39	44	53	402
Пренатал оношилгоонд эзлэх хувь	35%	18%	27%	16%	16%	11%	16%	20%	16%	13%	17%	28%	17%

ТАНДЕМ МАСС СПЕКТРОМЕТРИЙН ШИНЖИЛГЭЭ

Бодисын солилцооны эмгэгийн скрининг-Удамшлын өвчнүүд

- Амин хүчлийн солилцооны эмгэгүүд
- Органик хүчлийн солилцооны эмгэгүүд
- Өөхний хүчлийн солилцооны эмгэгүүд
- Нүүрс-усны солилцооны эмгэгүүд

1

Оношлох боломжгүй байсан амин хүчлийн солилцооны эмгэгүүд, органик хүчлийн солилцооны эмгэгүүд, өөхний хүчлийн солилцооны эмгэгүүд зэрэг шалтгаант 30-аа өвчин оношлох боломжтой болно.

АЧ ХОЛБОГДОЛ

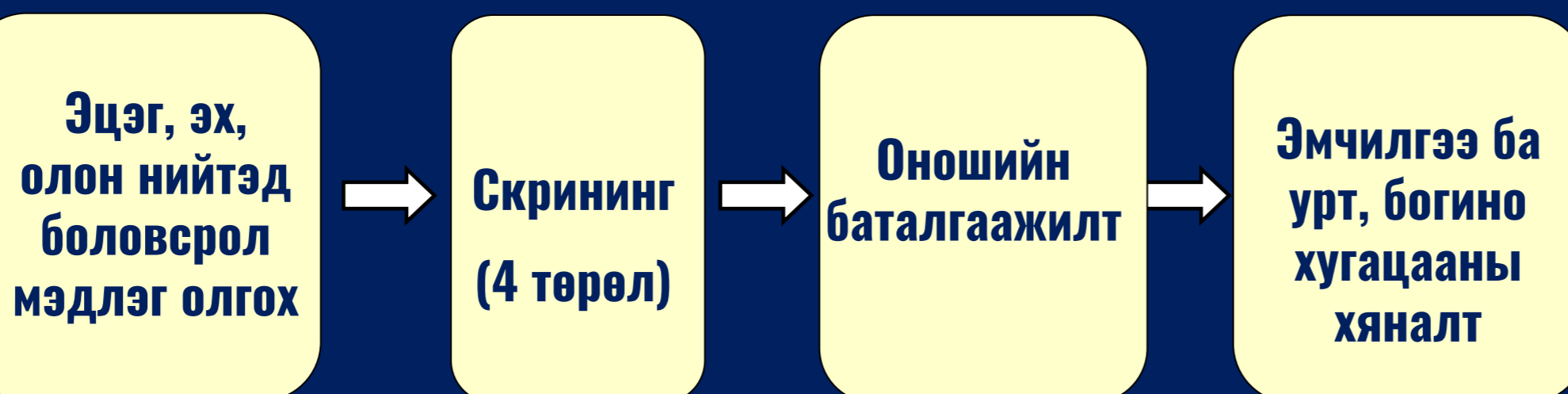
2

Шинэ өвчний бүртгэл бий болж, оношилгоо, шинжилгээний зорилгоор гадагш явалт багасана.

НЯРАЙН ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ 2007-2023

ТАНДАЛТЫН ТОГТОЛЦОО

Илэрхий шинж тэмдэггүй төрөлхийн ба удамшлын өвчнийг энгийн, аюулгүй, хялбар аргаар баталгаатай технологи ашиглан, нярай төрсөн даруйд илрүүлэн оношилж, эмчлэх зорилготой.

ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГТ ХАМРАГДААД ЭМЧЛЭГДСЭН НЯРАЙН ТОО

Түнхний скрининг-Хөгжлийн бэрхшээлээс сэргийлсэн нярай-10.481
Нүдний скрининг-Сохорлоос сэргийлсэн нярай-859
Дотоод шүүрэл, бодисын солилцооны скрининг-хөгжлийн бэрхшээлээс сэргийлсэн нярай-156
Сонсголын скрининг-Сонсгол бууралт илэрч эмчилсэн нярай-2519

Түнхний скрининг-2007 он
758.035 нярай

Дотоод шүүрэл, бодисын солилцооны скрининг-2010 он
40.000 нярай

Нүдний скрининг-2012 он
23819 нярай

Сонсголын скрининг-2012 он
245740 нярай

ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГТ ХАМРАГДСАН НЯРАЙН ТОО

Нярайн тусламж, үйлчилгээ

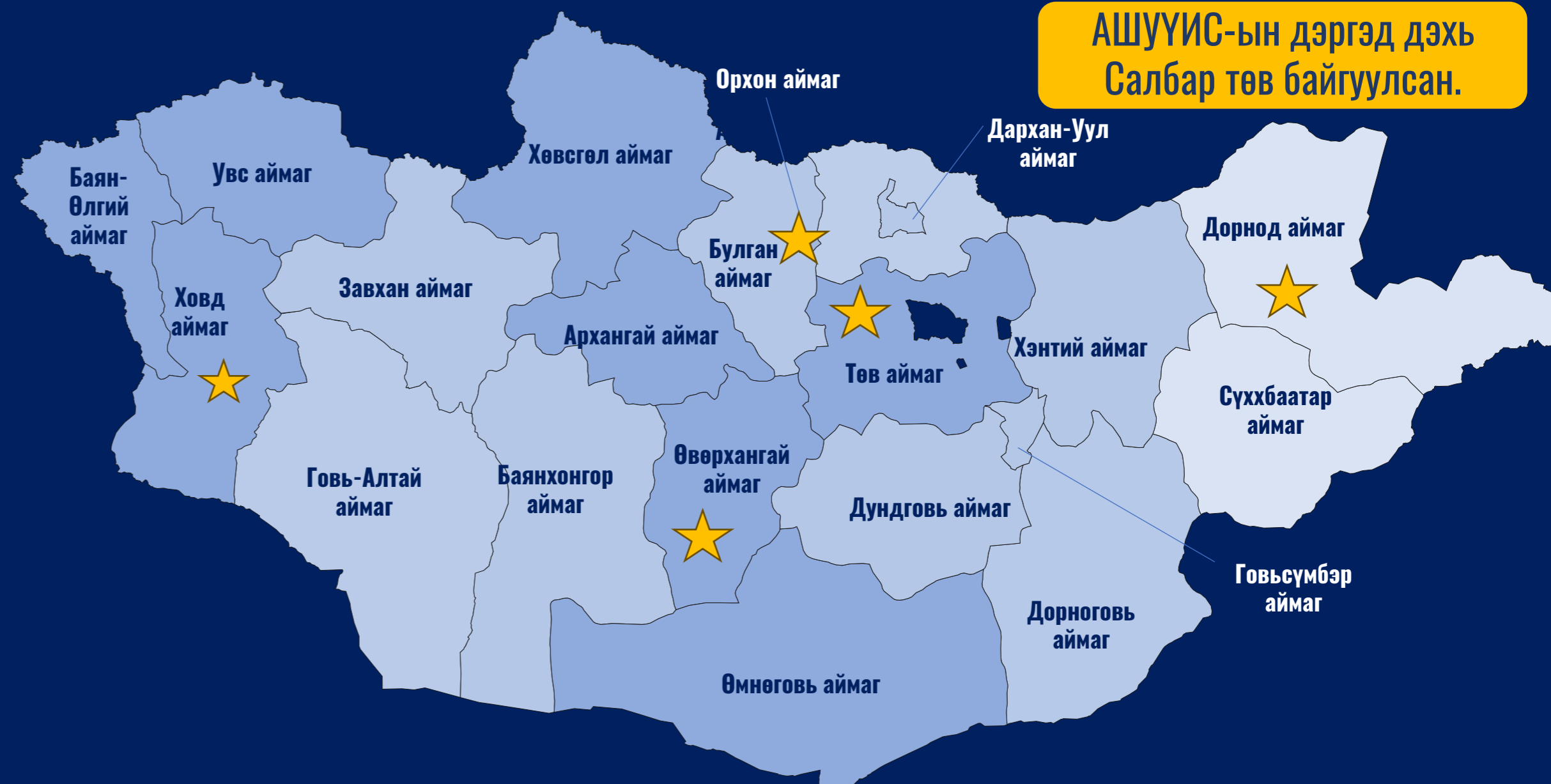

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

НЯРАЙН ЦОГЦ ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГ ҮНДЭСНИЙ БАГ 2023-2025

Төрсөн нярай бүрт дотоод шүүрэл, бодисын солилцоо, төрөлхийн янз бүрийн эмгэг (тархи, сонсгол, нуд, түнх, зүрхний эмгэг) байгаа эсэхийг тандаж, эрт илрүүлэх.

АШУҮИС-ын дэргэд дэхь
Салбар төв байгуулсан.

ЭРТ ИЛРҮҮЛЭГТ ХАМРАГДСАН НЯРАЙН ТОО

Дотоод шүүрэл,
бодисын
солилцооны
скрининг-
18634

Пульс
оксиметрийн
скрининг-
25000

Түнхний эхо
скрининг-
54137

Зулайн эхо
скрининг-
9583

Нүдний
скрининг-2295

Сонсголын
скрининг-
15310

Нярайн тусламж, үйлчилгээ

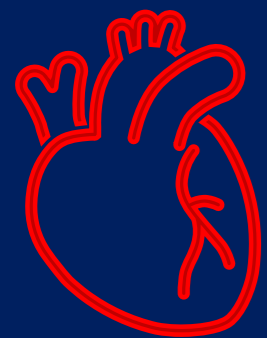
НЯРАЙН ТАРХИ ХӨРГӨХ ЭМЧИЛГЭЭ-2024-2025 (5 АМАРЖИХ ГАЗАР)-ҮНДЭСНИЙ БАГ

Монгол улсын хэмжээнд нийт 16 нярайд тархи хөргөх эмчилгээ хийсэн.

1. Эх, хүүхдийн эрүүл мэндийн үндэсний төв
2. Нийслэлийн Өргөө амаржих газар
3. Нийслэлийн Амгалан амаржих газар

ХҮҮХЭД, НЯРАЙН ЗҮРХНИЙ МЭС ЗАСАЛ-ҮНДЭСНИЙ БАГ

ЭХЭМҮТ-д 11 хүүхдийн мэс засал төлөвлөж хийсэн. Үүнд:

1. Тосгуур хоорондын таславчын цоорхойтой мэс засал-4
2. Ховдол хоорондын таславчын цоорхойтой 5 мэс заслыг уушги-зүрх орлуулах машины тусламжтайгаар хийсэн.
3. Артерын битүүрээгүй цоргын мэс засал 1
4. Уушгины артерын буруу гаралтын улмаас цагаан мөгөөрсөн хоолойн дарагдлын мэс засал-1

Хагалгааны вакум өрөө, ЭЭТ засвар

ХАВСАРСАН ЗҮРХНИЙ
ТӨРӨЛХИЙН ГАЖИГИЙН
МЭС ЗАСАЛ
2027

НЯРАЙН ЗҮРХНИЙ
НЭЭЛТТЭЙ МЭС ЗАСАЛ
2029

2025
ХҮҮХДИЙН ЗҮРХНИЙ
НЭЭЛТТЭЙ МЭС ЗАСАЛ

2026
ЭНГИЙН ЗҮРХНИЙ
ТӨРӨЛХИЙН ГАЖИГИЙН
МЭС ЗАСАЛ

2028
ЗҮРХНИЙ ХҮНД, ХӨХ
ГАЖИГИЙН МЭС ЗАСАЛ

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

ЭХ, ХҮҮХЭД, НӨХӨН ҮРЖИХҮЙН ЭРҮҮЛ МЭНД 2025-2028 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

дэлгэрэнгүй

ᠡᠬᠡ ᠬᠡᠭᠡᠳᠡ ᠨᠥᠬᠡᠨ ᠤᠷᠵᠢᠬᠤᠢ ᠡᠷᠦᠭᠦᠯ ᠮᠡᠨᠳᠡ

ЗОРИЛГО, ЗОРИЛТ

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

ЗОРИЛГО

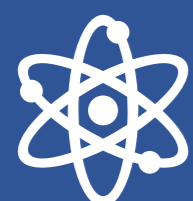
Эх, хүүхдэд зонхилон тохиолдох сэргийлж болох өвчин эмгэг, түүний хүндрэлийг багасгах замаар эх, хүүхдийн өвчлөл, эндэгдлийг тогтвортой бууруулах.

ХҮРЭХ ҮР ДҮН

1. Эхийн эндэгдлийн харьцааг 100,000 амьд төрөлтөд 19.9 хүртэл бууруулна.
2. Нярайн эндэгдлийн түвшинг 1000 амьд төрөлтөд 7.1 хүртэл бууруулна.
3. Нялхсын эндэгдлийн түвшинг 1000 амьд төрөлтөд 8.7 хүртэл бууруулна.
4. Тав хүртэл насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшинг 1000 амьд төрөлтөд 14.7 хүртэл бууруулна.

ЗОРИЛТ

Бодлого эрхзүй, уялдаа холбоог сайжруулна.

10 АРГА ХЭМЖЭЭ

Шинэ арга, аргачлалыг нутагшуулах, **эх, ураг, нярайн** өвчлөл эндэгдлийг бууруулах

30 АРГА ХЭМЖЭЭ

Хүүхдийн сэргийлж болох өвчлөл эндэгдлийг бууруулах

17 АРГА ХЭМЖЭЭ

Өсвөр үеийнхний хөгжлийг дэмжих

12 АРГА ХЭМЖЭЭ

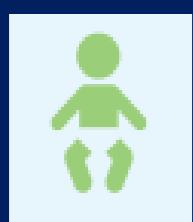
Эмэгтэйчүүд, хүүхэд, тусгай хэрэгцээт бүлгийнхний хэрэгцээнд нийцүүлэн т.ү үзүүлэх

12 АРГА ХЭМЖЭЭ

Төлөвлөгөөний хэрэгжилт-2025 он

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

Бодлого эрхзүй, уялдаа холбоог сайжруулах
хүрээнд

ЭМС-ын А/264, А/419, А/420
А/447, А/448

Шинэ арга, аргачлалыг нутагшуулах, эх,
ураг, нярайн өвчлөл эндэгдлийг
бууруулах

ХҮҮХДИЙН ХОРТ ХАВДРЫН ЭС ДАЙЧЛАХ ЭМЧИЛГЭЭ-ЭХЭМҮТ
ҮҮДЭЛ ЭС ШИЛЖҮҮЛЭН СУУЛГАЖ, ЭС ӨСГӨХ ЭМЧИЛГЭЭ- ТУРК, УНТЭ

ХҮНИЙ НӨӨЦИЙГ ЧАДАВХЖУУЛАХ СУРГАЛТ-10

ЭХИЙН СҮҮГЭЭР ХООЛЛОЛТЫГ ДЭМЖИХ ДЭЛХИЙН 7 ХОНОГ

ЖИРЭМСЭН ЭМЭГТЭЙЧҮҮДЭД БИЧИЛ ТЭЖЭЭЛИЙН БЭЛДМЭЛЭЭР ХАНГАХ АЯН

ЭРҮҮЛ
МЭНДИЙН ЯАМ

ЭХ, НЯРАЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙГ ХАМГААЛАХ ЦААШДЫН ЗОРИЛТ

дэлгэрэнгүй

МОНГОЛ УЛСЫН
ЗАСГИЙН ГАЗАР

Хүний нөөцийг
чадавхжуулах

Эх барих, хүүхдийн
яаралтай тусламж
ба эрчимт
эмчилгээний
чадавхийг
дээшлүүлэх

Нярайн тусламж,
үйлчилгээний хүчин
чадлыг сайжруулах

- Чанарын хяналт,
үнэлэгээний
тогтолцоог нэвтрүүлэх
- Нярайн тусламж,
үйлчилгээний
үндэсний стандарт
удирдамж шинэчлэх

Иргэдийн эрүүл
мэндийн
боловсролыг
дээшлүүлэх

Нийгмийн эрүүл
мэндийн цогц арга
хэмжээ хэрэгжүүлэх

- Жирэмсний хяналт,
эрүүл мэндийн
боловсрол олгох,
- Урьдчилан сэргийлэх
эрт ирүүлэгт
хамруулах

Мэдээлэл хяналт-
шинжилгээ

- Эрүүл мэндийн
нэгдсэн системийг
хөгжүүлэх
- Датад суурилсан
шийдвэр гаргалтыг
дэмжих

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА

